

Yahuda İskaryot Bir Hain mi? Yoksa Bir Kahraman mı? Yahuda İncili Üzerine Bir Yorum

Mahmut AYDIN*

Atıf/©: Aydın, Mahmut, (2005-6). Yahuda İskaryot Bir Hain mi? Yoksa Bir Kahraman mı? Yahuda İncili Üzerine Bir Yorum, Milet ve Nihal, 3 (1-2), 7-37.

Özet: National Geographic Society tarafından çözümlenmesi yaptırılarak bilim dünyasına sunulan ve bu cemiyetin çıkardığı *National Geographic Türkiye'nin* Mayıs 2006 kapak konusu olan Yahuda İncili, 20. yüzyılın sonlarında Mısır'da bulunan gnostik karakterli bir İncil nüshasıdır. Bu İncilin ortaya çıkışının ilk bakışta Hıristiyan dünyaya bomba etkisi yaptığı muhakkaktır. Çünkü bu İncil, Hıristiyanlık tarihinde ihanetçi olarak görüldüğünden kendisinden en çok nefret edilen bir şahsın –İsa'nın on ikinci havarisi olan Yahuda İskaryot'un- aslında İsa'nın rolünün gerçekleşmesini sağlayan bir kahraman olduğunu ortaya koymaktadır. Bu yazıda bu Yahuda İncili muhtevasıyla birlikte Türk okuyucusuna tanıtılarak değerlendirilmesi yapılmaktadır. Sonuç olarak da eğer Yahuda İskaryot İsa'yı ele vermek suretiyle ona ihanet etmemiş olsaydı çarmıh ve buna bağlı olarak Hıristiyan teolojisinin temel doktrinlerinin en önemlisi olan kefarete doktrini olmamış olacaktı. İşte bundan dolayı Hıristiyanlar İsa'yı Yahudi yetkililere teslim ettiği için Yahuda'ya lanet etmemeli aksine bunu yaparak onun çarmıhta ölümünü sağladığı için ona minnet duymalıdır. Yahuda İncili de tam olarak bunu yaparak Yahuda İskaryot'un aslında bir kahraman ve İsa'nın en güvenilir havarisi olduğunu ilan etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yahuda İncili, Yahuda İskaryot, Gnostisizm, Hıristiyanlık, İnciller, Havariler.

Giriş

National Geographic Society tarafından çözümlenmesi yaptırılarak bilim dünyasına sunulan ve bu cemiyetin çıkardığı *National*

* Doç. Dr., OMÜ. İlahiyat Fakültesi Dinler Tarihi Öğretim Üyesi.

Geographic Türkiye'nin Mayıs 2006 kapak konusu olan Yahuda İncili, 20. yüzyılın sonlarında Mısır'da bulunan gnostik karakterli bir İncil nüshasıdır. Bu İncilin ortaya çıkışının ilk bakışta Hıristiyan dünyaya bomba etkisi yaptığı muhakkaktır. Çünkü bu İncil, Hıristiyanlık tarihinde ihanetçi olarak görüldüğünden kendisinden en çok nefret edilen bir şahsın –İsa'nın on ikinci havarisi olan Yahuda İskaryot'un- aslında İsa'nın rolünün gerçekleşmesini sağlayan bir kahraman olduğunu ortaya koymaktadır. İşte Hıristiyan düşüncesi üzerindeki bu etkisinden dolayı ve *National Geographic Türkiye'nin* Mayıs 2006 sayısında da yayımlanmasından dolayı biz de Hıristiyanlık üzerine çalışan bir araştırmacı olarak bu yazımızda Yahuda İncilini muhtevasıyla birlikte okuyucuya tanıtip değerlendirmeye çalışacağız. Bunu yaparken önce İnciller hakkında kısa bir bilgi vereceğiz. İkinci olarak Yahuda İncilinin keşfediliş ve deşifre ediliş süreci üzerinde duracağız. Üçüncü olarak bir Hıristiyanlık araştırmacısı olarak söz konusu İncilin muhtevasını geleneksel Hıristiyan teolojisi açısından değerlendireceğiz. Son olarak ise Geographic Cemiyeti tarafından yaptırılan İngilizce tercümesini esas alarak metni Türkçeye aktaracağız. Bütün bunları yapmadaki temel amacımız geleneksel Hıristiyan düşüncesi için büyük bir meydan okuma olduğu ileri sürülen Yahuda İncilinin İsa-Masih'in gökten yeryüzüne Adem'in işlediği asli günahı ortadan kaldırmak için gelen tanrısal bir varlık olduğu şeklindeki geleneksel Hıristiyan düşüncesini aklamaktan başka işe yaramadığını ortaya koymaktır.

İncillerin Derleniş Süreci

İnciller, Hz. İsa'ya gelen vahiyleri ve olan olayları, oldukları gibi değil de İncil derleyicilerinin kendi beklentilerine göre yansıttığı eserler olduğu için onlar Hz. Muhammed'e gelen vahiylerin bir araya toplayan Kuran-ı Kerim gibi, İsa'ya gelen vahiyleri bünyesinde toplayan kitaplar olarak görülmemektedir. Dahası Hz. İsa'ya gelen vahiyler Kur'an gibi Allah'tan gelir-gelmez yazıya geçirilmemiş, sözlü olarak topluma iletilmiş ve ne İsa'nın kendisi ne de havarileri onları yazıya geçirmeye teşebbüs etmemişti. Dahası İsa'nın

ölümünden sonra da havarileri ve taraftarları da onun sözlerini yazıya geçirme kaygısı taşımadan, şifahi olarak diğer insanlarla paylaşmayı tercih etmişti. Çünkü onlar İsa'nın hayatta iken müjdediği Tanrı'nın krallığının çok yakın bir zaman içinde vuku bulacağına ve üstatlarının geri dönerek onlarla beraber yaşamaya başlayacağına inanıyorlardı. Bu inanç içerisinde Kudüs'e yerleşen havariler etraflarındaki insanları üstatları İsa'nın çok yakında geri gelip Tanrı'nın krallığını kuracak "İsrail'in Mesihi" olduğuna ikna etmeye çalışmışlardı.

Genel Hıristiyan kanaatine göre İnciller şu şekilde ortaya çıkmıştır: İsa'nın geldiği dönemde Yahudiler kendilerini putperest Roma idaresinden kurtaracak ve Tanrı'nın Hz. Davud'a vaat ettiği ilahi devleti yeniden tesis edecek bir Mesih beklentisi içerisindeydiler. İsa gelince ilkin onu böyle bir Mesih olarak düşündüler; fakat o, bu beklentilerin tam aksine dünyevî bir Tanrısal krallıktan ziyade uhrevî bir krallığı insanlara müjdeliyor ve onları bu krallığa hazırlamaya çalışıyordu. Bundan dolayı dünyevî bir Mesih veya kral beklentisi içinde olanlar çoğunlukla hayal kırıklığına düşüyorlardı. Özellikle de İsa'nın çok kısa bir süre zarfında ortadan kaybolması bu ümitsizliği daha da körüklüyordu. İşte böyle bir ortamda hem dünyevî Mesih inancını canlı tutmak hem de İsa'nın söylediği ve yaptığı işleri sonraki nesillere anlatmak için İncil yazarları kendi beklentileri doğrultusunda İsa'nın söz ve fiillerini yorumlayarak yeni bir İsa imajı oluşturmayı hedeflemişlerdir. Ancak yılların geçmesine rağmen İsa bir türlü dönmeyince sayıları binlere ulaşan taraftarları onun sözlerini ve yaptıklarını sözlü olarak birbirlerine anlatmanın ötesinde bu şifâhî rivayetleri kısa pasajlar halinde yazarak kendilerinden sonrakilere aktarmaya başlamışlardı. Bunlara örnek olarak Matta İncilindeki şu pasajı verebiliriz: "Bir zamanlar havariler İsa'ya gelip şöyle derler: Tanrının krallığında en büyük kimdir? İsa da onlardan bir çocuk isteyerek onu onların ortasına koyar ve onlara şöyle der: Hakikaten size söylüyorum ki dönüp bu çocuk gibi olmadıkça sizden birinin Göğün krallığına girmesi

mümkün değildir. Her kim kendini bu çocuk gibi alçak gönüllü yaparsa, Tanrı'nın krallığında en büyük odur".¹ Yılların geçmesi ve İsa'nın kendi havarilerinin tek tek ölmesi üzerine bazı Hıristiyanlar İsa'nın sözleri ve yaptıkları ile ilgili bu tarz pasajları birbirlerine ekleyerek adına "İncil" denen eserler oluşturma yoluna gitmişlerdir.² Bu süreçte İsa'nın söz ve eylemlerini içeren ve şöyle veya böyle onunla ilintili olan yüzlerce İncil oluşturulmuştur. Bir fikir vermesi açısından bu süreçte oluşan bazı İncillerin derleniş tarihleriyle ilgili aşağıdaki tabloyu okuyucunun dikkatine sunuyoruz.

I. Aşama	MS. 50-60 Q ve Tomas İncilleri, 1224 Oxyrhynchus İncili
II Aşama	MS.70-80 Markos İncili ve Eagerton İncili
III. Aşama	MS. 80-90 Matta ve Luka İncilleri
IV. Aşama	MS. 90-110 Yuhanna İncili
V. Aşama	MS. 100-150 Petrus İncili, Meryem İncili, Yakup ve Tomas'ın Çocukluk İncilleri, Yakub'un Gizli İncili, 860 Oxyrhynchus İncili.

Bu kronolojiden de görüleceği üzere "İncil" adı altındaki Hıristiyan literatürünün ortaya çıkmasında doruk nokta MS. 70 yılında Romalıların Kudüs'ü tamamen ele geçirerek mabedi tamamen tahrip etmesi olayıdır. Zira mabedin yıkılmasıyla mabet kültü ve buna dayalı olarak da mabet bürokrasisi sona erince Yahudilik yeniden yapılanma sürecine girmiştir. İşte bu yeni süreçte bir tarafta Yahudiliğin temeli olan Rabbinik gelenek gelişirken diğer tarafta da İsa'yı yapı taşı olarak kullanılarak günümüz Hıristiyanlığının temellerini atan Pavlus'un öğretisi etrafında şekillenen yeni hareket, bağlarını Yahudilikten tamamıyla kopararak yeni bir din olarak ortaya çıkmaya başlamıştır. İşte bu bağlam dâhilinde ortaya çıkmaya başlayan İnciller ikinci yüzyılda oldukça fazla sayıya ulaşmıştı.

¹ *Matta* 18:1-2.

² Bkz. Mahmut Aydın, *Tarihsel İsa: İmanın Mesih'inden Tarihin İsa'sına*, Ankara: Ankara Okulu, 2002, s.s. 91.vd.

Ortaya çıkan bu İncillerden Matta, Markos, Luka ve Yuhanna olarak bilinen ve Hıristiyan kutsal kitabı olan Yeni-Ahit külliyatına dahil edilenlerin dışında kalanlar Kilise tarafından apokrif/sahte/uydurma olarak nitelendirilerek yasaklanmış veya hasır altı edilmişlerdir. Charles W. Hedrick İncillerin çokluğuyla ilgili şu tespitte bulunmaktadır: “Hıristiyanlığın ilk iki yüzyılından dört kanonik İncil’e ilaveten dört tam kanonik olmayan, yedi parça halinde, dört başkalarının yaptığı nakillerden, iki de hipotetik/farazi olmak üzere toplan 21 İncil keşfedilmiş ve bu ilk döneme ait başka İncillerin de olduğu bilinmektedir. Onların çoğunun keşfedileceğinden/bulunacağından eminim. Örneğin son günlerde antika dünyasında elden ele dolaşan “Yahuda İncili” adlı Kıpti’ce bir İncil’in fotoğrafını gördüm”.³ İşte bu yazıda ele alıp inceleyeceğimiz İsa’nın havarilerinden Yahuda İskaryot’a atfedilen Yahuda İncili de böyle bir süreçte kaleme alınan ve Kilise tarafından apokrif kabul edilerek yasaklanan İncillerden biridir.

Geleneksel Hıristiyan Düşüncesinde Yahuda İskaryot Tiplemesi

Günümüz Hıristiyanlığınca otantik olarak kabul edilen dört İncil’e göre on ikinci havari sıfatıyla İsa’nın havarilerinden biri olan Yahuda İskaryot İsa’nın döneminde başkahin olan Kayafas ile 30 dirhem karşılığında anlaşarak İsa’nın yerini onlara söylemiş ve onu yakalamaya geldiklerinde de öpmek suretiyle İsa’yı ele vermiş bir haindir. Bu düşünce çerçevesine dört kanonik İncilin Yahuda ile ilgili verdiği bilgilere baktığımızda onun ilk İncil Markos’dan başlayarak tedrici bir şekilde şeytan tarafından ruhu esir alınmış bir hain konumuna konduğunu görürüz. Örneğin Markos İncilinde İsa’nın son akşam yemeği sırasında havarileriyle sohbet ederken Yahuda’nın Yahudi din bilginleri ve önde gelenleriyle onların işbir-

³ Bkz., Charles W. Hedrick, “The 34 Gospels: Diversity and Division Among the Early Christians”, *Bible Review*, Haziran 2002, ss. 20-31; Erken dönem Kilise tarafından apokrif olarak kabul edilerek Yeni-Ahit külliyatına dahil edilmeyen bazı İncillerle ilgili bkz., Ekrem Sarıkçıoğlu, *Diğer İnciller (Apokrif İnciller): Metinler ve Tarihi Bilgiler*, Isparta: Fakülte Kitabevi, 2005.

liği içinde olduğu Romalı yetkililerin gönderdiği silahlı bir grupla İsa'nın bulunduğu yere geldiği ve daha önce onlarla anlaştığı şekilde İsa'yı öperek teşhis etmek suretiyle onlara teslim ettiği ifade edilmektedir.⁴ İkinci İncil olan Matta'da Yahuda'nın para karşılığı İsa'ya ihanet ettiği ifade edilmektedir.⁵ Üçüncü İncil olan Luka'da ise Yahuda'nın şeytan tarafından kandırılan biri olduğunun altı çizilmektedir. Luka'ya göre şeytan tarafından kandırılan Yahuda başkahine giderek İsa'yı onlara teslim etmesi karşılığında onlarla pazarlık yapmıştır.⁶ Markos, Matta ve Luka'da Yahuda, İsa'yı yakalamaya gelenlere sadece onun bulunduğu yeri göstermekle kalmamış bilakis olay esnasında İsa'yı öperek onu teşhis de etmiştir. Yuhanna İncilinde ise Yahuda'nın İsa'yı yakalamaya gelenlere İsa'nın havarileriyle son akşam yemeğini yediği yeri gösterdiği ifade edilmektedir.⁷ Kanonik Hıristiyan İncillerinin Yahuda'nın İsa'ya ihanetiyle ilgili verdiği bu bilgileri bir bütün olarak ele aldığımızda kısaca şunu söyleyebiliriz. Yukarıda ifade ettiğimiz üzere 70 yılındaki Yahudi isyanı sırasında mabedin Romalılar tarafından tamamen tahrip edilmesinden sonra Yahudilerle Pavlus'un öğretileri etrafında şekillenen Hıristiyanlığın birbirinden kesin çizgilerle ayrışması sürecine paralel olarak İncillerin derleyicileri de Yahuda'nın İsa'ya ihanetini daha şiddetli terimlerle ifade etme ihtiyacı duymuşlardır.

İncillerde Yahuda'nın İsa'ya ihanetiyle ilgili anlatılan bu öykünün tarihsel değeri üzerinde araştırmalar yapan Yeni-Ahit uzmanları Yahuda'nın hayal mahsulü bir kişi mi yoksa gerçek bir şahsiyet mi olduğunun tespitinin mümkün olmadığını ileri sürmektedir. Ayrıca onlara göre başkahin ve yetkililerin aktif olarak gezginci vaizlik yapan ve etrafında kalabalıklar toplayan İsa'yı teşhis etmek için başka birine ihtiyaç duymaları olağan dışıdır. Çünkü İsa, kalabalıklar tarafından kendisine tanınan ve kendisine hayranlık duy-

⁴ Markos, 14: 43-45.

⁵ Matta, 26: 14-15, 47-49.

⁶ Luka, 22: 1-6, 47-48.

⁷ Yuhanna, 18: 1-3.

lan umumi bir figürdü. Böyle bir şahsiyetin Yahudi yetkililer tarafından tanınmıyor olması ihtimal dışıdır. Burada şöyle bir senaryo akla gelebilir. İsa, mabet bölgesinde yaptığı eylemler ve söylediği sözlerden dolayı siyasi bir suç işlediğinin farkındaydı ve yetkililer tarafından tutuklanıp cezalandırılmaktan korktuğu için havarileriyle birlikte şehir dışına gidip orada saklanmıştı. İşte Yahuda da Yahudi yetkililerle anlaşarak onlara İsa'nın saklandığı yeri bildirmiştir. Nitekim Yuhanna 11:53-57'de İsa'nın başkahin ve adamlarının kendisini öldürmek için çalıştıklarını sezince taraftarlarıyla Efrahim denen çöle yakın bir yere gittiğini ve 18: 1-3'de de Yahuda'nın Yahudi yetkilileri İsa'nın taraftarlarıyla gizlice buluştuğu Kidron vadisinin ötesindeki Getsemani bahçesine götürdüğü ifade edilmektedir. Kurguladığımız senaryo ile Yuhanna İncilindeki bu ifadeleri bir araya getirdiğimizde Yahuda'nın İsa'yı ele vermesiyle ilgili şu sonuca varabiliriz. İsa, Yahudi yetkililerin Roma valisi ile işbirliği içinde kendisini tutuklayıp cezalandıracağını anlayınca Kudüs dışına çıkıp saklanmış ve taraftarlarıyla gizlice görüşmeye başlamıştı. Yahudi yetkililer onun yerini bulmak için havarilerinden Yahuda ile veya onun yerini bilen başka bir kimseyle anlaşarak ondan İsa'nın yerini öğrenmişlerdir.⁸ Ya da Yahuda, havarilerin İsa'nın yeni bir İsrail krallığı kurmak için gelen Mesih olduğu yönündeki giderek kuvvetlenen inançlarından Romalı ve Yahudi yetkilileri haberdar etmek suretiyle onun yakalanmasını sağlamıştır.⁹ Neticede ister İsa'nın bulunduğu yeri haber vermek suretiyle isterse de onun hak-

⁸ Robert Funk, & The Jesus Seminar, *The Acts of Jesus: The Search for the Authentic Deeds of Jesus*, SanFrancisco: HarperCollins, 1998, s.145. İsa'nın Yahuda veya bir baklası tarafından ele verilmesi olayı muhtemelen Eski-Ahit'in II. Samuel kitabında kral Davut'un oğlu Avşalom kendisine karşı isyan ettiğinde Kidron vadisini geçip Zeytin Dağına kadar kaçması ve burada sadece isyan hareketini başlatan oğlu tarafından değil aynı zamanda bir zamanlar danışmanı olan ve daha sonra Avşalom'un tarafına geçen Ahithophel tarafından da ihanete uğramasını anlatan II. Samuel 15-17'den esinlenerek kompoze edilmiştir. Kral Davut ve İsa ilişkisiyle ilgili bkz., Funk, *The Acts of Jesus*, ss. 150-151.

⁹ Marcus Borg & N.T. Wright, *The Meaning of Jesus*, SanFrancisco: HarperCollins, 1989, s. 87; John Marsh, *Jesus in his Lifetime*, London: Sidgwick & Jackson, 1981, s. 200-201.

kında beklenen siyasi Mesih olması ve işgalci Roma güçlerine karşı bir isyan hareketi planlaması gibi gizli bilgileri işgalci Roma yetkililerine ve onların işbirlikçisi konumunda olan Yahudi yetkililere aşık kılmak suretiyle olsun Yahuda İskaryot Hıristiyan geleneğinde para karşılığı İsa'yı ele veren bir hain olarak görülmektedir. Hatta Yahuda'nın bu ihaneti Hıristiyanlık tarihinde önemli bir simge olarak kabul edilmekte ve bundan dolayı da tıpkı Sünni Müslümanların Emevi halifesi Yezid'in Hz. Peygamberin torunu Hz. Hüseyin'i şehit ettirmesinden dolayı çocuklarına Yezid adını vermeyi uygun bulmaması gibi Hıristiyanlar da çocuklarına Yahuda adını vermeyi uygun bulmamaktadır. Yine bu bağlamda Hayvanların kesim için geçici olarak bekletildiği ağıllarda diğer hayvanları kesim yerine yönlendiren keçiye Yahuda keçisi denmektedir.

Hıristiyan geleneğine göre Yahuda İsa'ya ihanet edip onun yetkililer tarafından yakalanmasına yol açmasından sonra yaptığı büyük bir hata olduğunu anlamış ve doğruca başkahine gidip İsa'yı ispiyonlaması karşılığı aldığı paraları geri vermiş ve daha sonra da kendini asmıştır. Matta İncili, İsa'ya ihanet ederek onu ele veren Yahuda İskaryot'un ölümünü rapor etmektedir. Matta'ya göre Yahuda, İsa'yı ele vermesi karşılığında başrahipden aldığı otuz gümüş sikkeyi ona geri vermekte ve daha sonra da kendini asmaktadır.¹⁰ Resullerin İşlerinde de Luka, İsa'yı ele vermesi karşılığında aldığı parayla Yahuda'nın bir arazi satın aldığını; müteakiben yere düştüğünü, karnının yarılıp tüm bağırsaklarının dışarı döküldüğünü ifade etmektedir.¹¹

¹⁰ Bkz., Matta 27:3-10. Matta'nın raporuna göre Yahuda yaptığına pişman olup başkahin ve adamlarından aldığı paraları geri verince başkahin İsa'nın kanının bedeli olan bu paraların tekrar hazineye konamayacağını ifade etmiş ve bunun üzerine paralarla yabancılar için mezarlık olarak kullanılmak üzere bir arazi satın alınmıştır. Eski Ahit kitapları incelendiğinde Matta'nın bu olayı kompoze ederken Zekeriya 11:12-13'den esinlendiği görülür. "...Onlarda ücret olarak otuz gümüş verdiler. Rab bana, "Çömlekçiye/hazineye at dedi Böylece bana biçtikleri yüksel değer karşılığı olan otuz gümüşü alıp Tanrının tapınağındaki hazineye attım".

¹¹ Resullerin İşleri 1: 18.

Yahuda İncilinin Ortaya Çıkış Serüveni

İsa'nın havarilerinden biri olan ve İsa'ya ihanet ederek onun muhalifleri tarafından yakalanıp idam edilmesine vesile olan Yahuda İskaryot'a atfedilen Yahuda İncili 1970'lerde (muhtemelen 1978'de) orta Mısır'da ele geçirilmiştir. Bu İncil ele geçen kodeks/papirüste bulunan üçüncü kitaptır. Diğer kitaplar Petrus'un Filip'e mektubunun bir versiyonu ve *Nag Hammadi* yazmalarında da bulunan Yakup'un kitabıdır. Yahuda İncili üzerine yapılan araştırmalar onun orijinalinin MS.150-180 yıllarında Yunanca yazılmış olabileceğini ancak daha sonra Kıptice'ye tercüme edildiğini ve elimizdeki nüshanın da MS.220-340 yılları arası bir tarihe ait olduğunu ortaya koymaktadır. Zira deri cilt ve papirüsten alınan beş ayrı örnek üzerinde yapılan testler, kodeksin MS 220-340 yılları arasında bir tarihe ait olduğunu göstermektedir. Buna göre 1970'lerin sonunda Mısır'da ele geçen ve *National Geographic Society* tarafından restorasyonu yaptırılarak İngilizceye tercüme edilen ve Nisan 2006'da da tüm dünyaya duyurulan Yahuda İncili MS. II. Yüzyılda yazılmış olmakla beraber 4. yüzyıla ait bir metindir.

Hıristiyanlıkla ilgili ilk dönem kaynaklarına baktığımızda Yahuda İncilinin erken dönem Hıristiyanları arasında bilinen bir İncil olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Örneğin ikinci yüzyıl Kilise Babalarından Irenyus (Irenaeus) ve dördüncü yüzyıl Kilise Babalarından Epiphanyus eserlerinde bu İncili atıfta bulunmaktadır. Nitekim aşağıda İncilin muhtevasını incelerken göreceğimiz üzere Yahuda İncili gnostik karakterli bir eserdir. Bundan dolayıdır ki MS. II. yüzyılda erken dönem kilise ile gnostikler arasında yaşanan mücadelede Yahuda İncilinin de adı geçmektedir. Örneğin II. yüzyılın ünlü Kilise Babalarından Irenyus erken dönem kilise tarafından sapkın olarak kabul edilen gnostiklere karşı 180 yılında kaleme aldığı *Adversus Haereses* adlı eserinde İsa'ya ihanet eden hain Yahuda'ya atfedilen İncil'e dolayısıyla da Yahuda'ya itibar gösterenleri şiddetli bir şekilde eleştirmektedir: "Diğerleri Kabil'in varlığını yukarıdaki Güç'ten aldığını deklare etmekte ve Esau, Korah ve

Sodomluların ve tüm bu gibi kişilerin kendileriyle ilintili olduğunu kabul etmektedir. Hatta onlar, bundan dolayı kendilerine Yaratıcı tarafından hücum edildiğini ilave etmektedir. Ancak onların hiçbiri zarar ve ziyan görmemektedir... Onlar Yahuda'nın tüm bu şeylere aşına olduğunu, diğerlerinin bilmediği hakikati bildiğini ve bundan dolayı (İsa'ya) ihanet gizemini başarıyla yerine getirdiğini ileri sürmektedir. Onun vasıtasıyla hem dünyevi hem de göksel her şey düzensizliğe/kaosa sürüklenmiştir. Onlar Yahuda İnciline şekil vererek bu tarz bir uydurma tarihi oluşturmuştur".¹² Ayrıca dördüncü yüzyılda Epiphanyus'da eserinde Yahuda İncili ile ilgili şu bilgilere yer vermektedir: "Diğerleri şöyle söylüyor: 'Hayır, Yahuda iyi bir kişi olmasına rağmen sırf göksel bilgidен dolayı İsa'ya ihanet etmiştir. Zira onlara göre arkonlar, "eğer Mesih ele verilip çarmıha gerdirilirse daha zayıf gücün bitirilebileceğini" söylemektedir. Onlar "işte Yahuda bu gerçeğin farkına vardığında, İsa'yı ele vermek için elinden geleni yapma konusunda sabırsızlandığını ve bunu yaparak da kurtuluş için iyi/faydalı bir şey yaptığını" söylemektedir. Biz onu (Yahuda'yı) hem lanetlemeliyiz hem de ona hakkını teslim etmeliyiz. Zira çarmıhla vuku bulan kurtuluş onun sayesinde mümkün olmuştur..."¹³ Aşağıda Yahuda İncilinin muhtevasını verirken göreceğimiz üzere Irenyus ve Epiphanyus'un bu sözleriyle Yahuda İncilinde Yahuda'nın fonksiyonu ile ilgili ifade edilenler birbirine oldukça benzemektedir. Bundan dolayı Irenyus'un bahsetmiş olduğu İncil'in bu yazıda ele alıp incelediğimiz Yahuda İncili ve Epiphanyus'un inançları konusunda bilgi verdiği topluluğun bu İncilin izleyicileri olduğunu rahatlıkla ifade edebiliriz.

Yüzyıllar boyunca savaş ve ayaklanmalardan hasar görmeden tarihin tozlu rafları arasında kalan ve 1970'lerin sonunda gün yüzü-

¹² Irenaeus, *Adversus Haereses*, I, 31:1, www.ccel.org (Christian Classics, Ethereal Library).

¹³ Epiphanius, Pan 37.3,4-5; 6.1-2;38.1.5 naklen James M. Robinson, "From Nag Hammadi Codices to the Gospel of Mary and The Gospel of Judas", http://www.tertullian.org/rpearse/manuscripts/gospel_of_judas/robinson_from_NH_GMaryJudas_SBL.htm.

ne çıkma şansı elde eden Yahuda İncili, 1983 Mayısında Alman araştırmacı Stephen Emmel'in Yahuda İnciline ait Kıptiçe el yazması metni için İsviçre'ye çağrılmasına kadar hiç kimse tarafından okunmamıştı. İsviçre'de bir otel odasında metni inceleyen Emmel, gazete kağıtlarına sarılarak üç ayakkabı kutusuna yerleştirilen metinleri incelemek için kendilerine sadece yarım saat süre verildiğini ve bu süre zarfında metinlerin resmini çekmelerine bile müsaade edilmediğini ifade etmektedir.. Papirüsler ufalanmaya başladığından Emmel, onlara eliyle dokunmadan bir cımbız yardımıyla yaprakları çevirirken bazı yapraklarda Yahuda'nın adı gözüne ilişti. İlk önce bu ismin Yahuda Taddeus veya Yuda olarak da adlandırılan Yahuda Tomas'a işaret ettiğini varsaydı. Ancak çok geçmeden bu metnin son derece büyük öneme sahip tamamıyla bilinmeyen bir çalışma olduğunun farkına vardı ve metni antika satıcısından almak için teşebbüste bulundu. Fakat antikacı çok para isteyince satış gerçekleşmedi. Durum böyle olunca da Yahuda İncili gün yüzüne çıkacağı günü beklemek için tekrar tarihin tozlu sayfalarına kondu. Bu bekleyiş Nisan 2000'e kadar devam etti. Bu tarihte papirüsü elinde bulunduran Mısır'lı antika tüccarı Hana, papirüsü Yunan asıllı Mısır bilimi uzmanı antikacı Frieda Nussberger-Tchacos'a sattı. Tchacos'da Yale Üniversitesinin Beinecke Nadir Kitaplar Merkezi ve El Yazmaları Kütüphanesi'nin alıcı olabileceğini düşünerek Tchacos'un papirüsü kütüphanenin el yazması uzmanlarından Profesör Robert Babcock'a incelemek üzere verdi. Babcock metni inceledikten sonra papirüs'ün Yahuda İskaryot'a ait bir İncil metnini ihtiva ettiğini Tchacos'a söyledi. Bunun üzerine Tchacos papirüsü önce Beinecke Nadir Kitaplar Merkezine satmayı teklif etti. Ancak kütüphane metni birkaç ay beklettikten sonra satın alamayacağını ifade ederek Tchacos'a iade etti. Bunun üzerine Tchacos papirüsü ABD'li Bruce Ferrini adlı bir eski eser satıcısına sattı.

Ancak evine döndükten çok kısa bir süre sonra Ferrini ile yaptığı satış anlaşmasından dolayı Tchacos'ın kafasında bir takım soru işaretleri ortaya çıkmaya başladı. Bunun üzerine antika dünyasını

çok iyi bilen ve tarihi sanat eserlerini korumayı amaç edinmiş bir vakfın başkanlığını yapan Mario Roberty adlı bir avukat arkadaşından yardım istedi. Papirüsle ilgili öyküyü dinledikten sonra Tchacos'un yardım teklifini kabul eden Roberty el yazmasını Ferrini'den geri almak için antika dünyasını ve bu dünyada dönen dolapları çok iyi bilen eski bir antika tüccarı Michel van Rijn'ı devreye soktu. Büyük bir okuyucu kitlesine sahip bir web sitesinin de işletmeciliğini yapan van Rijn, web sitesinde Yahuda İncilin varlığını tüm dünyaya duyurarak antika tüccarı Ferrini'den bu İncili satın alacakların yasal olarak suç işlemiş olacaklarını ve bundan dolayı da kanuni takibat altına alınacaklarını söyleyerek potansiyel alıcıları uyardı. Roberty'nin papirüsü geri almak için van Rijn'in silah olarak kullanılması kısa sürede sonuç verdi ve 2001 Şubatında Tchacos Yahuda İncili kodeksini Ferrini'den geri aldı. Bu olaydan beş ay sonra Tchacos, papirüsü deşifre ederek Yahuda İncilini İngilizce'ye tercüme eden Profesör Rodolphe Kasser ile tanıştığı İsviçre'ye geri götürdü. İsviçre'de papirüsü elinde tutan Roberty'nin antika eserleri koruma vakfı, Yahuda İncilinin çeviri ve medya hakları konusunda *National Geographic Society* ile bir anlaşma imzaladı. Bu anlaşmadan sonra *National Geographic Society* da metnin restorasyonunu yaptırarak deşifresini tamamlayıp İngilizce'ye tercüme ettirdi. Böylece 1970'lerin sonunda bulunan İncil ancak Nisan 2006'da tarihin tozlu sayfalarından gün yüzüne çıkmış oldu. ¹⁴

Hainlikten Kahramanlığa: Yahuda İncilinin Muhtevası Üzerine Bir Yorum

Muhtevasıyla ilgili bilgi vereceğimiz Yahuda İncili de tıpkı 1945 yılında yukarı Mısır bölgesindeki Nag Hammadi kasabasında ele geçen el yazması eserler gibi gnostiklere ait bir yazma olduğu için Yahuda İncilinin muhtevasının daha iyi değerlendirilebilmesi için gnostik düşüncenin ne olduğunu ve genel özelliklerini kısaca okuyucunun dikkatine sunmak istiyoruz.

¹⁴ Yahuda İncilinin gün yüzüne çıkış serüveni için bkz. *National Geographic Türkiye*, Mayıs 2006.

Yunanca'dan türeyen "gnosis" kelimesi "bilgi" veya "bilme eylemi" anlamlarına gelmektedir. Gnostikler maddi dünyanın dışında, ilahi akıl olarak tasavvur ettikleri, mutlak iyilik kaynağı bir gücün bulunduğuna inanmaktaydı. İnsan özünde bu ilahi güçten bir kıvılcım taşımakta ancak çevresini saran maddi dünyadan dolayı o güçten irtibatı koparılmaktadır. Gnostiklerin düşüncesine göre bu kusurlu dünya, Mutlak Tanrının değil daha alt seviyedeki bir yaratıcının işidir.

Hıristiyanlığın ilk yüzyılında "gnostik" terimi çeşitlilik arz eden yeni Hıristiyan toplumunun kurulu yapısına/din anlayışına karşı çıkan kısmını ifade etmek için kullanılıyordu. İsa sonrası dönemde onu izleyenler arasında Mesih'e ve onun mesajına basitçe inanmayı değil, aynı zamanda ilahi varlığın vahyedici tecrübesi veya özel tanığı olduklarını iddia ederek resmi kilise yapısından kendilerini ayırt eden gruplar vardı. İşte bu grupların başında da gnostik karakterli olanlar gelmekteydi. Gnostik Hıristiyanlara göre sahip olunan gnosis/gizli bilgi/marifet Mesih'in gerçek taraftarlarını diğerlerinden ayırt etmeye yarıyordu. Stephan Hoeller'e göre gnostik Hıristiyanlar "varlığın gerçek hakikatlerinin doğrudan, kişisel ve mutlak bilgisinin insanoğlu tarafından elde edilebileceği ve böyle bir bilgiye erişmenin insan hayatının en yüce başarısını teşkil ettiği" kanaatindedir.¹⁵

Gnostik öğretinin belli başlı özelliklerini şu şekilde sıralayabiliriz: (1) İnsanoğlu mevcudiyetin gerçek hakikatlerinin doğrudan, kişisel ve mutlak bilgisi ulaşabilir. Bundan dolayı bu bilgiyi elde etmek insan yaşamının en üstün ve önemli başarısıdır. Ancak bu bilgi çalışarak elde edilen rasyonel veya önermesel bir bilgi değil, tecrübeyle elde edilebilecek bir bilgidir. (2) Gnostisizm yaratılmamış ben veya benim içindeki benin bilgisidir ve bu bilgi insanı özgürlüğe ulaştırır. Bir gnostüğün ulaşabileceği vahyedici idraklerin en başta geleni gizli bilgiyle gelen ve kişinin içinde yaratılmamış bir

¹⁵ Bkz., <http://www.webcom.com/gnosis/naghamm/nhlintro.html>

şey olan derin uyanıştır. Gnostikler, Tanrı ile aynı cevhere sahip olduğunu iddia ettikleri bu “yaratılmamış bene” ilahi tohum, inci, bilme kıvılcımı adını vermektedir. O, insanın gerçek varlığı, insanoğlunun ve benzer şekilde ilahi varlığın zaferdir. İnsanoğlu bu bilgiye eriştiğinde o zaman artık özgür olduğunun farkına varır. (3) Gnostik tecrübe mitolojik ve şiirseldir. Öykü, metafor ve ritüel kabullerde gnostikler rasyonel önerme veya dogmatik kabuller tarafından ifade edilemeyen ince ve sezgiye ait anlamları keşfetmeye çalışır. (4) Gnostisizmde Tanrı imajı dualist yani ikilidir. Gnostikler bir taraftan İlahi Varlığın mutlak birliği/tekliği ve tamlığını kabul ederken diğer taraftan inanılan bu yüce varlığın dışında maddeyi ve maddi varlıkları yaratan yaratıcı başka bir tanrı kabul edilmektedir.¹⁶

Yukarıda gördüğümüz gibi kanonik olarak kabul edilen İnciller ve onlara dayanılarak geliştirilen geleneksel Hıristiyan düşüncesinde hain olarak ilan edilen Yahuda İskaryot, Yahuda İncilinde İsa'nın mesajını en iyi anlayan ve onun Tanrının kurtuluş planındaki rolünün gerçekleşmesi için kendini feda eden bir kahraman olarak sunulmaktadır.

Yahuda İncilinin hemen başında bu İncilin Hıristiyan düşüncesinde İsa'nın son akşam yemeği olarak kabul edilen Fısıh kutlamasından önceki üç hafta boyunca İsa'nın Yahuda İskaryot'a naklettiği/öğrettiği gizli bilgiyi konu edindiği ifade edilmektedir. İncil'de en dikkat çekici olan husus İsa'nın, İncil boyunca yukarıda ana özelliklerini ifade ettiğimiz gnostik düşünceye sahip bir öğretmen gibi davranmasıdır. Nitekim İncilin hemen başında İsa, havarilerini formel olarak şükran duası yaparken bulduğunda onların bu ibadetin ruhunu kavrayamadığını sadece Eski-Ahitin Tanrısını memnun etmek için söz konusu ritüeli yerine getirdiklerini ima etmektedir. Nitekim İncilin ifadesine göre İsa, şükran duasında bulunan havarilerine şöyle demektedir: “...siz bunu kendi iradenizden dolayı yap-

¹⁶ <http://www.webcom.com/gnosis/naghamm/nhlintro.htm>; Şinasi Gündüz, *Din ve İnanç Sözlüğü*, Ankara: Vadi Yayınları, 1998, s. 143.

mıyorsunuz? Sizin bunu yapmanızın nedeni övülmeyi arzu eden tanrınızdır”.

İncil'in dikkat çeken ikinci önemli noktası ise Yahuda dışında havarilerinin İsa'nın kim olduğunu ve fonksiyonunun ne olduğunu bilmediklerini ifade etmesi ve Yahuda'yı diğerlerinden ayrı tutmasıdır. İncil'e göre İsa, Yahuda'ya diğer havarilerden ayrılmasını çünkü kendisine Tanrı'nın Krallığına ulaşmasının mümkün olduğunu bildirmektedir. Bu ifadeden sonra İncil'e göre İsa, Yahuda'ya kainat, kainattaki ruh ve düzen; Adem bağlamında insanoğlunun yaratılışı, kaos ve yer altı dünyası ile ilgili bilgi verdikten sonra onun diğer havarilerden üstün olduğunu çünkü kendi misyonunu en iyi onun anladığını ifade ederek “Sen onların hepsine üstün geldin. Zira sen beni giydireni kurban edeceksin” sözünü söylemektedir. Bu söz, Yahuda'ya yüklenen misyonu özetlemektedir. Buna göre İsa, kendini maddi beden tarafından tutsak edilen bir ruh olarak görmekte ve maddi bendenden kurtulma arzusuyla yanıp tutuşmaktadır. Ancak bu kurtuluşun gerçekleşmesi için yukarıda genel özelliklerini verdiğimiz gnostik düşünceye göre bir aracıya ihtiyaç duyulmaktadır. İşte bu aracı Yahuda'dır. Nitekim İncilin sonunda ifade edildiği Yahuda, İsa'yı yakalamaya gelen Yahudi önde gelenleriyle/başrahiplerle anlaşarak İsa'yı onlara teslim etmiştir ve böylece onun çarmıha gerilmesine vesile olarak ruhunu beden hapisanesinden kurtarmıştır.

Burada şu hususunda altını çizmekte fayda var. Yahuda İncili para karşılığı Yahuda'nın İsa'yı Yahudi dini liderlerine teslim ettiğini ifade ettikten sonra çarmıhın vukuuna değinmeden sona ermektedir. Yani kanonik İncillerdeki gibi Yahuda İncili İsa'nın çarmıha gerildiğinden bahsetmemektedir. Ancak kanaatimizce Yahuda İncili İsa'nın yakalanmasından sonra çarmıha gerileceğini varsaydığı için ondan bahsetmemiştir. Çünkü yukarıda da ifade ettiğimiz gibi İsa, Yahuda'ya “sen beni giydireni kurban edeceksin derken” bedeninin ortadan kalkacağını ve bu şekilde ruhunun tutsaklıktan kurtulacağını ifade etmektedir. Buraya kadar ifade ettiklerimizi bir

bütün olarak göz önüne aldığımızda İsa'nın Yahuda'ya naklettiği "gizli bilgiyi" ihtiva eden Yahuda İncili kanonik İncillerin aksine bize çok farklı bir Yahuda portresi sunmaktadır. Zira bu İnciline göre Yahuda bir hain değil, aksine bir kahramandır. Zira o diğer havarilerin aksine, İsa-Mesih'in kim olduğunu, mesajının ve fonksiyonunun/rolünün ne olduğunu hakikaten bilen ve dahası onun rolünü ifa etmesi için kendini feda eden biridir. Nitekim o, İsa'nın kendisini lanetleneceksin diye uyarmasına rağmen İsa'yı Yahudi başkahinlerine teslim etmenin kendisine getireceği kötü kaderin tam bir bilincinde olarak İsa'nın ruhunu hapseden bedenden kendisini kurtarması yönündeki teklifini kabul ediyor ve onu yerine getirmek için Yahudi dini yetkililerle anlaşarak İsa'yı onlara teslim ediyor.

Eğer Yahuda İncilinin ifade ettiği gibi Yahuda gerçekte bir hain değil de İsa'nın rolünün gerçekleşmesi için bilinçli olarak kendini feda eden bir kahramansa o zaman geleneksel Hıristiyan düşüncesi bundan bir zarar görür mü? Veya diğer bir ifadeyle eğer Yahuda İncili kanonik İncillerin aksine Yahuda ile ilgili gerçeği söylüyorsa o zaman bu gerçek, Yahuda'yı hain olarak niteleyen geleneksel Hıristiyan düşüncesi için bir meydan okuma olmaz mı? Yahuda İncilini, asli günah, insan neslinin suçluluğu, Yahudi tarihi boyunca bu günah ve suçluluğun ortadan kaldırılması için Tanrı tarafından çeşitli ilahi müdahalelerin olduğu, ancak bu müdahalelerin her seferinde başarısızlıkla sonuçlanması üzerine Tanrı'nın kendiyile aynı cevhere sahip olan İsa'yı bakire Meryem aracılığıyla dünyaya gönderdiği, onun insanların günahlarına kefarete olarak çarımta canını verdiği şeklindeki geleneksel Hıristiyan düşüncesi ışığında değerlendirdiğimizde şunu rahatlıkla ileri sürebiliriz. Yahuda İncili iddia edildiğinin aksine İsa'nın mesajı ve fonksiyonuyla ilgili bu geleneksel anlayışa meydan okumanın aksine onu meşrulaştırmaktadır. Çünkü geleneksel Hıristiyan düşüncesinde ileri sürüldüğü gibi eğer hain olarak kabul edilen Yahuda İskaryot İsa'yı Yahudi dini yetkililerine jurnallememiş ve bu şekilde onun yakalanmasına vesile olmamış

olsaydı o zaman İsa da çarmıha gerilmemiş olurdu. Durum böyle olunca da yukarıda ifade ettiğimiz gibi İsa'nın çarmıhta kanını akıtmak suretiyle insanlığın günahına kefarete olduğu yönündeki geleneksel kefarete doktrini gerçekleşmemiş olurdu ki bu da mevcut Hıristiyan teolojisinin en önemli dayanağını kaybetmesi anlamına gelirdi. İşte Yahuda İskaryot İsa'yı ele vermek suretiyle onun çarmıha gerilmesini sağladığı ve bu şekilde geleneksel Hıristiyan teolojisi için büyük öneme sahip olan kefarete doktrine geçerlilik kazandırdığı için yaptığı eylemden dolayı her ne kadar hain olarak görülse de Yahuda İncilinin ifade ettiği gibi o aslında bir kahramandır. Çünkü yukarıda da ifade ettiğimiz gibi Yahuda İskaryot olmasaydı İsa tutuklanmayacak ve insanlığın günahına kefarete olarak çarmıha gerilmemiş olacaktı. İşte bundan dolayı kanaatimizce Hıristiyanlar İsa'yı Yahudi yetkililere teslim ettiği için Yahuda'ya lanet etmemeli aksine bunu yaparak onun çarmıhta ölümünü sağladığı için ona minnet duymalıdır. Yahuda İncili de tam olarak bunu yaparak Yahuda İskaryot'un aslında bir kahraman ve İsa'nın en güvenilir havarisi olduğunu ilan etmektedir.

Yahuda İncilinin ifade ettiği gibi eğer Yahuda İskaryot bir hain değil de İsa'nın mesajını en iyi anlayan ve tutsak edilen ruhunu bedeninden kurtarmak için ona yardım eden bir kahramansa o zaman Yahuda İskaryot ile anlaşarak İsa'yı yakalayıp öldürenler Yahudiler de kanonik İncillerin iddiasının aksine suçlu değil, İsa'nın özündeki ilahi varlığı özgür kılmasına yardımcı olan kişiler olarak kabul edilmelidir. Çünkü tıpkı Yahuda, İsa'ya ihanet etmemiş olsaydı tutuklanmasının vuku bulmayabileceği gibi Yahudiler İsa'yı ortadan kaldırmak için Yahuda ile anlaşmamış olsaydı çarmıh da vuku bulmayabilirdi. Durum böyle olunca da Hıristiyanlığın en önemli doktrinlerinden biri hatta en temel doktrini olan İsa'nın insanlığın günahına kefarete olarak çarmıhta fidiye olarak kanını döktüğünü ifade eden kefarete doktrini olmamış olurdu. Kısaca eğer Yahuda İncilinin ifade ettiği gibi eğer Yahuda İskaryot İsa'nın bulunduğu yerin Yahudi yetkililere haber vermek suretiyle onun tu-

tuklanıp idam edilmesine yol açmakla İsa'nın emrini yerine getirmişse o zaman İsa'yı yakalayıp Roma idam edilmek üzere Roma valisine teslim eden Yahudiler de bu eylemlerinden dolayı suçlu kabul edilmemelidir. Eğer durum gerçekten böyleyse o zaman Hıristiyanların kanonik İncillere dayanarak günümüze kadar devam ettirdikleri Yahudi düşmanlığının gerçek sebebi neydi? sorusu doğal olarak akla gelmektedir.¹⁷

¹⁷ İsa'nın çarmıha gerilmesinin sorumluluğunun kime ait olduğu ve bu sorumluluğun niçin Yahudilere yüklendiğiyle ilgili bkz., Mahmut Aydın, "İsa'ya Ne Oldu: İsa'nın Tutuklanması, Yargılanması ve Çarmıha Gerilmesiyle İlgili İncil Rivayetlerinin Tarihsel Açıdan Değerlendirilmesi", *Milel Nihal*, 1/2, 2004, ss. 88-90.

YAHUDA İNCİLİ (Metin)¹⁸

Giriş: Kitap Burada Başlıyor

Fısıh bayramını kutlamadan önceki üç hafta boyunca İsa'nın Yahuda İskaryot ile konuşması esnasında ona naklettiği vahyin/ilhamın gizli hikâyesi.

İsa'nın Dünyevi Görevi

İsa yeryüzünde görüldüğünde insanlığın kurtuluşu için mucizeler ve büyük olağanüstülükler göstermiştir. Bazıları iyilik yolunda yürürken bazıları da günah ve haddi aşma yolunda yürümüştür. On iki havari seçilmiştir.

Sahne:1) İsa'nın Havarileriyle Diyalogu: Şükran veya Komünyon Duası/Ayini

Bir gün İsa havarileriyle Yahuda bölgesindeyken onları bir arada toplanmış ve dini bir ibadet için oturmuş vaziyette buldu. Havarilerine yaklaştığında (34) onlar bir araya gelerek oturmuş ve ekmeğinden şükran duasında bulunuyorlardı. İsa bu durumda onları görünce güldü.

Havariler ona şöyle dedi: "Ey Üstat/Muallim niçin bizim şükran duamıza gülüyorsun? Biz doğru olan şeyi yapıyoruz".

İsa onlara şöyle yanıt verdi: Ben size gülüyorum. Çünkü siz bunu kendi iradenizden dolayı yapmıyorsunuz. Sizin bunu yapmanızın nedeni övülmeyi arzu eden tanrınızdır.

¹⁸ Metnin Türkçe çevirisinde Rodolphe Kasser, Marvin Meyer, and Gregor Wurst'in François Gaudard'la işbirliği ile yaptıkları İngilizce çevirisi kullanılmıştır. http://www.tertullian.org/rpearce/manuscripts/gospel_of_judas/ (Last Updated 29th April 2006)

Onlar: “Üstat sen... Bizim Tanrımızın oğlusun” diye yanıt verdi.

İsa onlara şöyle dedi: Beni nasıl tanıyorsunuz/Benim kim olduğumu nasıl biliyorsunuz? Gerçekten size derim ki sizin aranızdan hiçbir nesil benim kim olduğumu bilmeyecek/beni tanımayacak”.

Havariler Kızıyor

Havarileri bu sözleri işitince kızmaya, çileden çıkmaya ve kalplerinden İsa'nın küfür içinde olduğunu geçirmeye başladılar.

İsa, havarilerinin söylediği şeyleri anlamadığını görünce onlara şöyle dedi: Kapıldığınız heyecan niçin sizi kızgınlığa sevk etti? Tanrınız sizin içinizedir ve (...) (35) o sizi ruhlarınıza kızgınlık duyma konusunda kışkırtmaktadır. İnsanoğlu arasında yeterince güçlü olan sizlerden biri mükemmel bir insan meydana getirsin ve o da benim karşıma çıksın”.

Onların hepsi bir ağızdan “biz güçlüyüz” diye yanıt verdi.

Ancak Yahuda İskaryot hariç onların ruhları İsa'nın önünde durmaya cesaret edemedi. Ancak Yahuda İsa'nın önünde durabildi. Fakat o da İsa'nın gözlerine bakamadı ve yüzünü ondan çevirdi.

Yahuda İsa'ya şöyle dedi: “Senin kim olduğunu ve nereden geldiğini biliyorum. Sen Barbelo¹⁹'nun ölümsüz krallığındansın. Ben seni gönderenin adını telaffuz etmeye layık değilim.”

İsa, Özel Olarak Yahuda İle Konuşuyor

¹⁹ Barbelo, basiret anlamına gelen Yunanca bir terimdir. Bu bağlamda o ilk düşünce veya gnostik yaratılış öykülerinde Tanrıdan ilk zuhur eden varlık anlamında kullanılmaktadır.

Yahuda'nın yüceltilmiş bir şey hakkında düşüncelerini ifade ettiğinin farkında olarak İsa ona şöyle dedi: "Diğerlerinden ayrıl/onlardan uzak dur. Sana krallığın gizemlerinden bahsedeceğim. Senin krallığa ulaşman/onu elde etmen mümkündür. Ancak bunu yapınca sen çok üzüleceksin. (36) On iki havarinin tanrılarıyla bütünleşmesi için başka biri senin yerini alacak".

Yahuda İsa'ya şöyle dedi: "Bütün bunları bana ne zaman söyleyeceksin. Bu nesil için aydınlık günü ne zaman doğacak?".

Ancak o bunu dediğinde İsa onu terk etti.

Sahne:2) İsa Tekrar Havarilerine Görünüyor

Ertesi sabah bütün bunlar olduktan sonra İsa tekrar havarilerine görünüyor. Havariler İsa'ya "Üstat, bizi terk ettiğinde nereye gittin ve ne yaptın?" dedi.

İsa'da onlara şöyle karşılık verdi: "Başka büyük/değerli ve kutsal bir neslin yanına gittim".

Havariler İsa'ya şöyle dedi: "Rab/Efendi, Bizden daha üstün ve daha kutsal olan nesil hangisidir, bu krallıklarda değil, değil mi?"

İsa bunu işitince güldü ve şöyle dedi: "Kalbinizden büyük ve kutsal nesil hakkında niçin düşünüyorsunuz? (37) Hakikaten size derim ki bu kâinatta dünyaya gelen hiç kimse o nesli görmeyecektir. Hiçbir yıldız topluluğu melekler grubu o nesle hükmetmeyecektir. Hiçbir ölümlü beşer o nesille alakalı olmayacaktır. Çünkü o nesil sizin geldiğiniz (...) gelmemektedir. Sizin aranızdaki insanların nesli beşer neslidir. (...) güç ki onunla diğer güçler (...) ki onunla siz hükmedersiniz".

Havarileri bunu işittiğinde her biri ruhsal olarak bunaldı/kalpleri üzüntüyle kaplandı. (İsa'ya) bir kelime bile söyleyemediler.

Başka bir gün İsa yine onların yanına geldi. Onlar İsa'ya şöyle dedi: Üstat, bir vizyonda seni gördük. Gece hepimiz büyük bir rüya gördük (...).

İsa onlara "Niçin (ne zaman...) saklandınız" dedi.

Havariler Mabeti Gördü ve Onu Tartıştı

Onlar şöyle dedi: "İçinde büyük bir sunağı olan kocaman bir ev gördük. İçinde iki adam –hepsi de din adamıydı- ve bir isim vardı. Rahipler sunuları alıncaya kadar kalabalık bir grup sunakta bekliyordu. Biz beklemeye devam ettik".

İsa onlara "rahipler/din adamları nasıl görünüyordu/ne gibi idi" dedi.

Onlar da şöyle yanıt verdi. "Bazıları... iki hafta; bazıları kendi çocuklarını kurban ediyor, bazıları boğazlama işiyle ilgileniyor; bazıları bir sürü günah işliyor ve kanunsuz iş yapıyordu. Sunağın önünde duranlar senin adını çağırıyordu. (39). Onların noksanlığının ortaya çıkardığı tüm bu eylemlerde kurbanlar ifa edilmeye çalışılıyordu. (...)

Onlar bunu söyledikten sonra sessizliğe gömüldü. Çünkü üzül-müşlerdi.

İsa Mabetle İlgili Bu Vizyonu Alegorik Olarak Yorumluyor

İsa onlara şöyle dedi: "Niçin üzüldünüz? Hakikaten size derim ki sunak önünde toplanan tüm rahipler benim adımı çağırıyordu. Yine size derim ki benim adım insan nesilleri vasıtasıyla yıldız ne-

silleri tarafından (...) bunun üzerine yazılmıştır. Onlar benim adıma utanç verici bir şekilde meyve vermeyen ağaç dikmektedir”.

İsa onlara şöyle dedi: “Sunakta sunuları aldıklarını gördükleriniz sizlersiniz. İşte sizin kulluk ettiğiniz Tanrı. Gördüğünüz on iki kişi sizlersiniz. Kurban edilmek üzere sunağa getirilen kuzular/davarlar sizin saptırdığınız kişilerdir. (40) (onlar) sunağın önünde (...) toplanmış benim adıma bunu yapıyorlar. Dindar nesiller ona bağlı kalacak. (Zina edenlerden) biri orada durduktan sonra, çocukların katillerinden biri orada durduktan sonra, insanlarla uyuyanlardan biri orada durduktan sonra, sakınanlardan, kirlenen insanlardan arta kalanlardan, hukuksuzlardan ve hata içinde olanlardan biri ortada durduktan sonra ‘biz melek gibiyiz’ deyenler her şeyi sonuçlandıran yıldızlardır. Zira insan nesline şöyle denmiştir: ‘Bakın! Tanrı bir rahibin –hata görevlisi- ellerinden sizin kurbanlarınızı almaktadır’. Ancak “Kıyamet günü onlar utanacaklardır” emrinde bulunan Kainatın Efendisi olan Rab’dır”. (41)

İsa onlara dedi: “Sunakta sunduğunuz kurban sunma işine son verin... Onlar sizin yıldızlarını tüketmektedir. Siz meleksiniz ve orada hâlihazırda onların varacağı sonuca ulaşmış durumdasınız. Bırakın onlar sizin önünüzde tuzağa düşsünler. Onların gitmesine müsaade edin... (15 satır kayıp). Bir fırıncı göğün altındaki tüm yaratıkları besleyemez. (42). Ve (...) onlaradır (...) ve bizedir.

İsa onlara şöyle dedi: Benimle mücadele etmeye bir son verin. Her birinizin kendi yıldızı var ve herkes (17 satır kayıp) (43). Bu krallığın insanlarından ağaç için bahara gelen... Tanrının cennetini sulamak için gelmiştir. O nesil (sonsuz tek) sürecektir. Çünkü o hayat yolunda bozulmayacak/ifsat olmayacaktır...

Yahuda Söz Konusu Nesli ve İnsan Nesillerini İsa'ya Soruyor

Yahuda İsa'ya "Öğretmenim/Üstadım bu (bahsettiğin) nesil ne tür meyveler verecek" diye sorar.

İsa'da şöyle yanıt verir: "Her insan neslinin ruhu ölecektir. Bununla birlikte bu insanlar krallık zamanını tamamladığında ve ruhlar onları terk ettiğinde onların benleri ölecek ancak ruhları diri kalacak ve onlar göğe yükletilecektir".

Yahuda şöyle dedi: "İnsan nesillerinin geri kalanı ne yapacak?"

İsa'da şu yanıtı verdi: Kaya üzerine doğum ekmek ve sonrada ondan ürün harman etmek mümkün değildir. Keza bu kirlenen/bozulan neslin... ve insanların ruhları gökteki ebedi krallığa gitsin diye Tanrının ölümlü insanları yarattığı eli olan ... ayartılır hikmetin yoludur. Hakikaten ben size derim ki (...), melek (...) güç (...) bu kutsal nesilleri görebilecektir (...).

İsa bunu söyledikten sonra oradan ayrıldı.

Sahne 3: Yahuda Vizyonunu Anlatmakta/Nakletmekte ve İsa'ya Yanıt Vermekte

Yahuda dedi: Üstat, onları dinlediğin gibi beni de dinle. Zira müthiş bir rüya/vizyon gördüm.

İsa bunu işittiğinde güldü ve şöyle dedi: "Sen on üçüncü ruh için böyle çok uğraşıyorsun? Konuş, Sana tahammül edeceğim.

Yahuda şöyle dedi: Vizyonda/rüyada on iki havarinin beni taşıladığını ve bana şiddetli bir şekilde eziyet ettiğini gördüm. Senden sonra (senin olduğun) yere gelmiştim. Bir ev gördüm (...) gözlerim o evin büyüklüğünü kavrayamadı. Evin etrafında şöhretli insanlar vardı. Evin yeşilimsi bir kubbesi/çatısı vardı. Evin ortasında bir ka-

labalık vardı (iki satır kayıp) ve şöyle diyorlardı: 'Efendi beni bu insanlarla birlikte al'.

İsa şöyle yanıt verdi: Yahuda, senin yıldızın seni saptıracak/baştan çıkaracak. Doğum itibarıyla ölümlü olan hiçbir kimse gördüğün eve girmeye layık değildir. Zira orası sadece kutsal olanlar için ayrılmıştır. Ne güneş ne ay ne de gündüz oraya hükmedecektir. Ancak kutsal olanlar kutsal meleklerle birlikte ebedi krallıkta daima ikamet edecektir. Bak, sana krallığın gizemlerini açıklıyor ve yıldızların hatalarını öğretiyorum; ve (...) onu gönder (...)

Yahuda Kendi Kaderini Soruyor

Yahuda dedi: "Efendim, benim tohumun idarecilerin kontrolü altında olabilir mi?"

İsa ona şöyle deyerek yanıt verdi: "Gel, ben (iki satır kayıp). Krallığı ve onun neslini gördüğünde üzülecek/kederleneceksin".

Yahuda bunu işittiğinde şöyle dedi: "Ondan alacağım ne iyilik var? Zira sen beni o nesilden ayırtın/ayrı tuttun".

İsa şöyle diyerek yanıt verdi: Sen on üçüncü olacaksın. Diğer nesiller tarafından lanet edileceksin. Onlara hükmetme pozisyonunda olacaksın. Son günlerde onlar senin kutsal nesle (47) yükselmene lanet edecek".

İsa Yahuda'ya Kozmoloji Öğretiyor: Ruh ve Kendi Kendine Meydana Gelme

İsa dedi: (Gel), sana hiç kimsenin görmediği/bilmediği sırları öğreteyim. Sınırlarını hiçbir melek neslinin görmediği muhteşem ve sınırsız bir kainat ve onda muhteşem gözle görünmez bir Ruh var.

Hiçbir melek gözünün görmediği

Hiçbir kalbi düşüncenin idrak edemediği

Ve hiçbir şekilde herhangi bir isimle çağrılmayan

“Ve orada ışık saçan bir bulut görüldü. İsa dedi: Refakatçim olarak bir meleğin içeri girmesine müsaade edelim”.

Aydınlanmış ve kendi kendine ortaya çıkan büyük bir melek buluttan zuhur etti. Ondan dolayı diğer dört melek diğer bir buluttan ortaya çıktı. Onların hepsi Kendi Kendine Ortaya Çıkan İçin refakatçi oldular. Kendi kendine husule gelen “gelin ortaya çıkalım dedi ve onlar da meydana geldi. O, saltanat sürsün diye ilk ışık saçanı yarattı ve melekler ona hizmet etmek için meydana gelsin dedi ve sayısızca melek husule geldi. Yine O, ona hizmet etsinler diye sayısız meleklerle birlikte saltanat sürsün diye iki ışık saçanı yarattı. İşte bu onun geri kalan aydınlanmış kainatları nasıl yarattığını ortaya koymaktadır. Onları saltanat sürsünler diye yarattı ve sayısız melekleri de onlara yardımcı olsun diye yarattı.

Ademler ve Işık Saçan Varlıklar

Ademler ilk ışık saçan buluttaydı ve hiçbir melek (onları) Tanrı diye adlandırılanlar arasında görmemişti. O, (49) (...) (...) bu meleğin benzerinden sonra. Seth'in bozulmaz/dürüst neslini yarattı ve daha sonra on ikiler (...) yirmi dörtler ortaya çıktı. Dürüst nesilde Ruh'un iradesi doğrultusunda yetmiş-iki ışık saçan var etti. Yetmiş iki ışık saçan varlığın kendisi Ruh'un iradesi doğrultusunda 360 ışık saçan varlık husule getirdi. Onarın sayıları, her biri için beş olacak.

“On iki ışık saçan varlığın on iki sonsuzluğu, her bir sonsuzluk için yedi gökle birlikte babalarını oluşturmaktadır ki böylece yetmiş iki ışık saçan için yetmiş iki gök olsun. Onların her biri beş (50) semaya sahiptir ve toplam üç yüz altmış sema vardır. Onlara

şan/şeref ve tapınma için yetki ve sayısız melek verilmiştir. Yine onarla tüm sonsuzluklar, göklerin ve onların semalarının şerefi ve tapınması için bakire ruhlar da (...)

Kozmos, Kaos ve Yeraltı Dünyası

Ölümlülerin sayıca çokluğu Kendi kendine meydana gelen Baba ve yetmiş iki ışık varlığı ve yetmiş iki sonsuzluk tarafından kozmos yani cehennem olarak adlandırılmaktadır. Onda dü-rüst/bozulmaz güçleriyle ilk insan görüntü/ortaya çıktı. Bu nesille birlikte ortaya çıkan ve kendisinde bilgi bulutu ve melek olan sonsuzluk El olarak adlandırılmaktadır. (...) sonsuzluk (...) ondan sonra (...) dedi: "Cehennemi/kaosu ve yeraltı dünyasını idare etmek için on iki melek var olsun". Bak, buluttan yüzü ateş gibi parlayan ve görüntüsü kanla lekelenen bir melek ortaya çıktı. Adı isyankar anlamında Nebro idi. Diğerleri onu Yaldabaoth diye adlandırmaktaydı. Saklas adlı diğer bir melek de buluttan geldi. Böylece Nebro, Saklas'ın yanında kendisine yardımcı olsunlar diye altı melek yarattı. Bunlar gökte on iki melek üretti ve bu melekler gökte bir bölgeyi kendilerine aldı.

İdareciler ve Melekler

On iki idareci on iki meleklerle konuştu: "Gelin her birimiz (52) (...) onlara izin verin (...) (bir satır kayıp) melekler

İlk olan Mesih diye adlandırılan Seth'dir

İkincisi Harmathoth'dur ki o (...)

Üçüncüsü Galila

Dördüncüsü Yobel

Beşincisi Adonaios'dur.

Bunlar yer altı dünyasına ve ilk olarak da kaosa hükmeden beşlidir.

İnsanlığın Yaratılışı

Saklas meleklere şöyle dedi: “Benzerlikten ve görüntüden sonra gelin bir insanoğlu yaratalım.”. Onlar Adem’i ve bulutlarda adı Zoe diye yazan eşi Havva’yı şekillendirdi. Zira bu isimle tüm nesilleri insanı arayacak ve onların her biri bu isimlerle kadını çağırarak. Şimdi, Sakla (53) emretmedi (...) hariç (...) nesillere (...) bu (...). İdareci Adem’e dedi: Çocuklarıyla birlikte uzun bir yaşam süreceksin”.

Yahuda Adem ve İnsanlığın Kaderini Soruyor

Yahuda İsa’ya dedi: İnsanoğlunun yaşayacağı uzun zaman nedir/ ne kadardır?

İsa dedi: “Niçin bunu merak ediyorsun. Adem ve onun nesli krallığını aldığı yerde kendi idarecisinin uzun ömürlülüğüyle birlikte kendi hayat uzunluğunu yaşadı”.

Yahuda İsa’ya şöyle dedi: “İnsan ruhu ölecek mi?”

İsa dedi: “İşte bu insanlar Tanrıya kulluk etsinler diye Tanrının Mikail’e ruhları insanlara ödünç olarak vermesini emretmesinin nedenidir. Ulu Olan Cebrail’e ruhları, üzerlerine ipotek koymaksızın büyük nesillere bahşetmesini emretti. Bu nedenle ruhların geri kalanı (54 (bir satır kayıp)

İsa, Yahuda ve Diğerleriyle Günahkarın/ Kötünün İmhasını tartışıyor

(...) ışık (yaklaşık iki satır kayıp) (...) içinizdeki ruh melekler jenerasyonu arasında bu bedende ikamet etmektedir. Ancak kaosla-

rın kralları ve yer altı dünyası onlar üzerine hakimiyet kurmasını diye Tanrı Adem ve onunla beraber olanlara bilgiyi bahşetmiştir”.

Yahuda İsa’ya dedi: “Böylece o nesiller ne yapacak”?

İsa dedi: Hakikaten size derim ki onların hepsi için yıldız işleri görür ve mükemmelleştirir. Saklas onun için tayin edilen zaman dilimini tamamladığında onların ilk yıldızı nesillerle ortaya çıkar. Onların söylediklerini bitirecek ve yaptıklarını yapacaklardır. O zaman onlar benim adıma zina edecek ve çocukları boğazlayacaktır. (55) onlar (yaklaşık altı buçuk satır kayıp) benim ismimle, ve onlar (...) sizin yıldızınız on üçüncü kainattır.

Bunu söyledikten sonra İsa güldü.

Yahuda dedi: Üstat, niçin bize gülüyorsun?

İsa şöyle diyerek yanıt verdi: “Ben size değil, yıldızların hatalarına gülüyorum. Çünkü bu altı yıldız beş savaşçı ile birlikte abuk sabuk konuşmaktadır. Onlar yaratıklarıyla beraber helak edilecektir.

İsa Vaftiz Olanlardan ve Yahuda’nın İhanetinden Bahsediyor

Yahuda İsa’ya şöyle dedi: Bak, senin adına vaftiz olanlar ne yapacak?

İsa dedi: Hakikaten sana derim ki, benim adıma yapılan bu vaftiz (56) (yaklaşık dokuz satır kayıp). Hakikaten sana derim ki Saklas’a kurban sunanlar (...) Tanrı (üç satır kayıp) her şey kötüdür.

“Sen onların hepsine üstün geldin. Zira sen beni giydireni kurban edeceksin”

Senin boynuzun halihazırda yükseltildi

Senin hiddetin şefkate dönüştürüldü

Senin yıldızın parlamakta

Ve senin kalbin (...) (57)

Gerçekten (...) senin son (...) olur (yaklaşık iki buçuk satır kayıp) üzüntü (yaklaşık iki satır kayıp) idareci, zira o yok edilecektir. O zaman Adem'in büyük neslinin imajı yükseltilecektir. Zira gök, yeryüzü ve melekler öncesi ebedi alemlerden olan o nesli vardı. Bak, sana her şey söylendi. Gözlerini kaldır ve buluta, onun içindeki ışığa bak ve onun etrafını çevreleyen yıldızlara bak. Yolu gösteren/işaret eden senin yıldızındır".

Yahuda gözlerini kaldırdı ve buluttaki ışığı gördü ve ona girdi. Yerkürede ayakta duranlar buluttan gelen ve şöyle ünleyen bir ses işitti. (58) (...) büyük nesil (...)...imaj (...) (yaklaşık beş satır kayıp).

Sonuç

(...) Onların baş rahipleri homurdandı çünkü o dua için konuk odasına gitmişti. Ancak bazı yazıcılar orada dua esnasında onu tutuklamak için dikkatlice onu gözlemliyordu. Zira onlar insanlardan çekiniyordu/korkuyordu. Çünkü o (İsa) herkes tarafından peygamber olarak kabul ediliyordu.

Onlar Yahuda'nın yanına gelip ona şöyle dediler: "Burada ne yapıyorsun? Sen İsa'nın öğrencisi/havarisisin.

Yahuda onların arzı ettiği gibi onlara yanıt verdi. Bir miktar para aldı ve İsa'yı onlara teslim etti.

Is Judas Iscariot a Traitor or a Hero? a Reflection on The Gospel of Judas

Citation/©: Aydın, Mahmut, (2005-6). Is Judas Iscariot a Traitor or a Hero? a Reflection on The Gospel of Judas, MİLEL VE NİHAL, 3 (1-2), 7-37.

Abstract: As is well known, the gnostik Gospel of Judas which dates around MS. 220-340 have been discovered in upper Egypt towards the end of the seventies of the last century. But unfortunately, this gospel remained unread until April 2000 when its sale has been made. In 2001 the present owner of this Gospel has signed an agreement with the National Geographic Society concerning its the translation and media rights. After this agreement the Gospel was restored and publicized by National Geographic Society and became the cover issue of National Geographic Turket's May 2006 issue. After became publicized this Gospel has made great impact in the Christian world. Since it presents a very different Judas than the present Gospels . In the canonical Gospels Judas is presented as the evil traitor who sold-out Jesus to the Jewish High Priesthood which led to Christ being crucified. The so-called 'Gospel of Judas' too, presents a Judas who far from being a sinful, demon-possessed wretch, is a faithful disciple of Jesus. Since accordin to this Gospel Judas is a hero who fulfilled his master Jesus's bidding knowing full well the fate he will bring on himself. In this article after examinini this Gospel we argued that if Judas did not sell out Jesus to the Jewish authorities by betraying him Christianity would not be as it is today. Since in this case there would not be crucifixion and the doctrine of atonment. Because of this fact it seems to us that Judas helped Jesus in his fulfilment of his mission.

Key Words: Gospel of Judas, Judas Iscariot, Gnosticism, Christianity, Gospels, İnciller, Apostles.
